

कोभिड-१९ सञ्चार माध्यम निगरानी (Media monitoring)

स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय
लुम्बिनी प्रदेश

मिति: आषाढ ६, २०७८ (जुन २०, २०२१)
बुटवल, रुपन्देही

कोभिड -१९ सम्बन्धी प्रमुख जानकारी

कोभिड-१९ को संक्रमण दर आषाढको पहिलो साता पनि अधिल्लो साता जस्तै: विस्तारै घट्दै गैरहेको प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय, स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयको तथ्याङ्कले देखाएको छ। प्रदेशको आषाढ ५ गतेको तथ्याङ्कका आधारमा यस प्रदेशमा कुल ९४,९९३ जनामा संक्रमण पुष्टि भएको छ भने सक्रिय संक्रमित २ हजार ४२ जना रहेको तथ्याङ्कले देखाएको छ। यो हप्ता प्रदेशका सबै जिल्लामा ५०० भन्दा कम सक्रिय संक्रमित रहेको छ। सबै भन्दा बढी रुपन्देहीमा (४१२) सक्रिय संक्रमित रहेका छन्। हालसम्म प्रदेशमा १,८७१ जनाको मृत्यु भएको छ र गएको २४ घण्टामा जम्मा १ जनाको मृत्यु भएको छ। प्रदेशमा अहिले २८९ संक्रमितहरू विभिन्न अस्पतालहरूमा उपचाररत छन्।

- ❖ आषाढ १ गते प्रदेश सरकारले आर्थिक वर्षको बजेट सार्वजनिक गरेको छ। सबै प्रदेशले बजेटमा कोभिड-१९ को रोकथाम, नियन्त्रण तथा उपचार र मृतकका परिवारलाई राहत वितरणमा उल्लेख्य रकम छुट्याएका छन्। लुम्बिनी प्रदेशले पनि ४० अर्ब ९५ करोड ९७ लाख कुल बजेट भएकोमा स्वास्थ्य क्षेत्रमा ४ अर्ब १९ करोड ५१ लाख (१०.२४%)को बजेट सार्वजनिक गरेको छ। (स्रोत: कान्तिपुर दैनिक, आषाढ २, २०७८)
<https://ekantipur.com/news/२०२१/०६/१६/१६२३८०४८६०५२४१७९०.html>
- ❖ राष्ट्रिय तथ्याङ्क हेर्दा नेपालको संक्रमण दर घटेता पनि पछिल्लो १४ दिनमा १० जिल्लामा कोरोना संक्रमण बढ्दै गएको संघीय स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयले बताएको छ। उदयपुर, पाँचथर, तेह्रथुम, नुवाकोट, रोल्पा, हुम्ला, रुकुम (पश्चिम), दैलेख, डोटी र बाजुरामा अन्य दिनको तुलनामा संक्रमितहरूको संख्या बढ्दो रहेको मन्त्रालयले जनाएको छ। (स्रोत: अनलाइन खबर, आषाढ २, २०७८)
- ❖ नेपालमा दुई साताअघि ३०.८ प्रतिशत रहेको संक्रमण दर कम हुँदै १९.०४ प्रतिशतमा झरेको स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयको तथ्याङ्कले बताउँछ। संक्रमण दर कम हुनु सुखद संकेत भएपनि निषेधाज्ञा जारी गरेको ४५ दिन कट्टा पनि २० प्रतिशत हाराहारी रहनु संक्रमणको जोखिम कायमै रहेको जनस्वास्थ्य विज्ञहरू बताउँछन्। दुई साताअघि एन्टिजेन परीक्षणको संक्रमण दर ३७.३९ प्रतिशत थियो भने अहिले १६ प्रतिशतमा झरेको छ। तर अझै ठाउँ विशेषमा संक्रमण दर ५० प्रतिशतको हाराहारीमा छ। यसले शहर बजारमा शुरुको तुलनामा अहिले संक्रमण घटेको भएता पनि ग्रामीण क्षेत्रमा पहिला भन्दा बढी संक्रमण देखिन थाल्नुले जोखिम अझै उच्च रहेको महामारी विज्ञ डा. केदार बराल बताउँछन्। (स्रोत: अनलाइन खबर, आषाढ २, २०७८)

- ❖ कोभिड-१९ को पहिलो लहरमा जस्तै यस पटक पनि निको भएका कोभिड-१९ का बिरामीहरूमा पोस्ट कोभिड लक्षणहरू देखा पर्न थालेको शुक्रराज ट्रपिकल तथा सरुवा रोग अस्पतालका क्लिनिकल रिसर्च युनिट संयोजक डा. शेर बहादुर पुन बताउँछन् । अत्यधिक थकान महसुस हुनु, मांसपेशी कमजोर हुनु, जोर्नी दुख्नु, जिउ तातो महसुस हुनु, लगातार हल्का खोकी लागिरहनु, छाती दुख्नु, मुटुको धड्कन बढ्नु वा अनियमित हुनु, सुन्न नसक्नु डर/त्रास उत्पन्न हुनु, डिप्रेसन, छिनछिनमा बिसने बानी हुनु, टाउको दुख्नु, कानमा कृत्रिम आवाज सुनिनु, पेट अपच/गडबडी हुनु, छालामा बिबिरा देखिनु, कपाल झर्नु, मधुमेह नियन्त्रण गर्न कठिनाई हुनु, रगत जम्नु, मिर्गौलामा समस्या देखिने जस्ता लक्षणहरू पोस्ट कोभिडमा बढी देखिने गर्दछन्। उपचारपश्चात् पनि स्वास्थ्यमा देखिने समस्या चार हप्ताभन्दा बढी लम्बिएमा यसलाई 'पोस्ट एक्जुट कोभिड-१९ सिन्ड्रोम' भनिने गरिन्छ। सर्वसाधारणले भने यसलाई 'पोस्ट कोभिड वा लड कोभिड' भन्ने गरेको डा. पुन बताउँछन्। कोरोना भाइरसले फोक्सोलाई मात्र नभई अन्य अंगहरूमा पनि असर गर्दछ। पोस्ट कोभिड सम्बन्धी परामर्श तथा सेवा सबै प्रदेशमा सुरु गर्नुपर्ने डा. पुनको भनाइ छ। (स्रोत: सेतोपाटी, आषाढ ३, २०७८)
- ❖ अमेरिकाले विदेशी पर्यटकका लागि पनि सजिलै कोरोनाविरुद्धको खोप दिन थालेपछि विश्वका धेरै मुलुकबाट खोप लगाउनकै लागि त्यहाँ जाने क्रम बढेको छ। नेपालमा पनि खोपको उपलब्धता अनिश्चित भएका कारण सामर्थ्य भएका नेपालीहरू अमेरिका जाने क्रम बढ्न थालेको ट्राभल व्यवसायीहरू बताउँछन्। व्यवसायीहरूका अनुसार लकडाउनकै अवधिमा पनि चार्टर्ड फ्लाइटबाट धेरै नेपालीहरू त्यहाँ गएका थिए। (स्रोत: अनलाइन खबर, आषाढ ३, २०७८) <https://www.onlinekhabar.com/२०२१/०६/९७०८७३>

प्रादेशिक खबरहरू

- ❖ कोरोनाको दोश्रो लहरमा संक्रमणको केन्द्र बनेको लुम्बिनी प्रदेशमा पनि “पोस्ट कोभिड संक्रमण” देखिन थालेको छ। संक्रमण मुक्त भएका व्यक्तिमा जाँगर नचल्ने, थकान महसुस हुने, शरीर तातो हुने, लामो समय खोकी लाग्ने, जस्ता लक्षणहरू देखापरेको लुम्बिनी प्रादेशिक अस्पतालका फिजिसियन डा. सुदर्शन थापाले बताएका छन् । त्यसैगरी, कोभिड-१९ संक्रमण मुक्त भएपछि शारीरिक मात्र नभई मानसिक समस्या पनि पाहिएको चिकित्सकहरू बताउँछन्। (स्रोत: कान्तिपुर दैनिक, आषाढ ६, २०७८)
- ❖ बाँके जिल्लामा संक्रमण दर ओरालो लागेसंगै, अस्पतालमा बिरामीको चाप पनि घटेको छ र आषाढ १ गते देखि नेपालगंजको भेरी अस्पतालमा बहिरङ्ग (ओपीडी) सेवा सुरु भएको छ। (स्रोत: हेल्थपाटी, आषाढ १, २०७८)
- ❖ कोभिड-१९ बाट संक्रमित बालबालिका, गर्भवती र सुत्केरीको लागी सरल र सहज किसिमबाट उपचार सेवा पुऱ्याउने भन्दै बुटवल उपमहानगरपालिकाले सिद्धार्थ बाल तथा महिला अस्पताल (आम्दा अस्पताल) लाई आर्थिक सहयोग गरेको छ। कोभिडको तेस्रो लहरमा बालबालिका बढी प्रभावित हुने विज्ञहरूको धारणा अनुसार हाल अस्पताल व्यवस्थापन भइरहेको नगर प्रमुख शिवराज सुवेदीले बताएका छन्। कोभिड प्रभावित बालबालिका,

गर्भवती र सुत्केरीलाई लक्षित गरी आधुनिक उपकरण जडित सुविधा सम्पन्न उपचार केन्द्र बनाउन ५० लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको नगर प्रमुखले बताएका छन्। (स्रोत: कान्तिपुर दैनिक, आषाढ ३, २०७८)

❖ लुम्बिनी प्रदेशको पाल्पा जिल्लाको ग्रामीण भेगमा अझै पनि संक्रमण दर उच्च रहेको विभिन्न स्थानमा गरिएको एन्टिजेन परीक्षणको नतिजाले देखाएको छ। गएको केहि दिन देखि ग्रामीण भेगमा समुदाय स्तरमा धेरै चहलपहल बढेको र निस्दी गाउँपालिका—५, गल्धा गाबुडाँडामा घाटु नाच समेत देखाइएको कुरा स्वास्थ्य शाखा प्रमुख रेमबहादुर दिशाले जानकारी दिएका छन्। सोही स्थानमा ५० जनाको एन्टिजेन परीक्षण गर्दा २२ (४४%) जनामा संक्रमण पुष्टि भएको छ। त्यसैगरि रैनादेवी छहरा गाउँपालिकामा पनि संक्रमितको संख्या अझै नघटेको पालिकाका स्वास्थ्य शाखा प्रमुख जीवन रानाले बताएका छन्। (स्रोत: कान्तिपुर दैनिक, आषाढ ४, २०७८)

❖ संयुक्त राष्ट्रसंघीय विकास कार्यक्रम (युएनडिपी)ले नेपाल सरकारलाई प्रदान गरेका मध्य ६५ लाख बराबरको ६० थान अक्सिजन कन्सन्ट्रेटर लुम्बिनी प्रदेशको स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयलाई हस्तान्तरण गरेको छ। (स्रोत: सबलपोस्ट डट कम, जेष्ठ ३१, २०७८)

❖ कोभिड-१९ महामारीको जोखिम कम गर्नको लागि उद्योगी व्यवसायी र मजदुरलाई कोरोना विरुद्धको खोप दिनु पर्ने माग राख्दै बुटवल उद्योग बाणिज्य संघ रुपन्देहीले सरकारसँग आग्रह गरेको छ। कोरोना महामारीको संक्रमण फैलिन नदिनको लागि सरकारले गरेको निषेधाज्ञाका समयमा पनि उद्योगी व्यवसायीले निर्वाध रूपमा उत्पादन तथा आपूर्तिको काम गरिरहेको भन्दै जोखिमका बीचमा पनि काम गर्ने उद्योगी, व्यवसायी तथा मजदुरहरूलाई कोभिड-१९ विरुद्धको खोपमा प्राथमिकता दिन माग गरिएको छ। (स्रोत: लुम्बिनी अनलाइन, आषाढ २, २०७८)

समाचार

**यूएनडीपीद्वारा लुम्बिनी प्रदेश
सरकारलाई ६५ लाख
बराबरको अक्सिजन
कन्सन्ट्रेटर प्रदान।**

Share 30

Twitter

LinkedIn

अन्तर्राष्ट्रिय विषयबस्तुहरू

❖ जि ७ राष्ट्रहरूको बेलायतको कोर्नवालमा सम्पन्न भएको जी ७ सम्मलेनमा ति राष्ट्रहरूले कोभ्याक्स सुविधा मार्फत ८ करोड ७० लाख कोभिड-१९ विरुद्धको खोप उपलब्ध गराउने प्रतिवद्धता जनाएका छन्। जसमध्ये आधा खोप सन् २०२१ को अन्त्य सम्ममा दिने भनिएको छ। कोभ्याक्स सुविधाले जी ७ तथा अन्य राष्ट्रहरू जसले खोप प्रदान गर्नको लागि द्रुत तथा सक्दो समतामुलक हिसाबले अग्रसरता लिएका छन् तिसबै संग सहकार्य गरिरहेको छ। यी सबै कार्यले अहिले विश्वमा देखिएको तत्कालिन आपूर्तिको समस्या तथा भविष्यमा देखिन सक्ने घातक भेरिएन्टसंग जुध्न सहयोग पुऱ्याउने अपेक्षा गरिएको छ। (स्रोत: विश्व स्वास्थ्य संगठनको वेबसाइट, १३ जून २०२१)

<https://www.who.int/news/item/13-06-2021-g7-announces-pledges-of-870-million-covid-19-vaccine-doses-of-which-at-least-half-to-be-delivered-by-the-end-of-2021>

- ❖ पञ्जा लगाउदा एक ठाउँबाट अर्को ठाउँमा भाईरस सर्न सक्ने जोखिम बढी हुने भएकाले विश्व स्वास्थ्य संगठनले पञ्जा लगाउनु भन्दा बेला-बेलामा सहि तरिकाले साबुनपानीले हात धुनु उचित रहेको जानकारी दिएको छ भने स्वास्थ्यकर्मीहरूले पनि निश्चित अवस्थाहरूमा मात्र पञ्जा लगाउन निर्देशन गरेको।

(स्रोत: विश्व स्वास्थ्य संगठनको वेबसाइट, ५ मे, २०२१)

<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public/myth-busters>

- ❖ भारतमा कोरोना संक्रमणको तेस्रो लहर आगामी अक्टोबर २०२१ मा आउने अनुमान स्वास्थ्य विशेषज्ञको टोलीले गरेको छ। टोलीले तेस्रो लहरले दोस्रोमा जति भयावह रूप नलिने र नियन्त्रण गर्न सकिने बताएको छ। तर, विशेषज्ञको टोलीले महामारी आगामी एक वर्षसम्म पनि जोखिमपूर्ण रहने उल्लेख गरेको छ। (स्रोत: हेल्थ पोस्ट-रोयटर्स मार्फत, आषाढ ५, २०७८)

कोभिड-१९ खोप सम्बन्धि जानकारी

- ❖ जुन २३ र जुलाई १६, २०२१ सम्म म्याद भएका कोभिसिल्ड खोप तुरुन्तै खपत हुने गरि खोप कार्यक्रम संचालन गर्न दिईएको निर्देशन अनुसार लुम्बिनी प्रदेशमा निश्चित लक्षित समूह तोकिएको प्राथमिकताका आधारमा कोभिसिल्ड खोपको दोस्रो मात्रा संचालन भईरहेको छ।
- ❖ विश्व स्वास्थ्य संगठनले कोभिड-१९ विरुद्धको खोप मोर्डना mRNA-1273 र जनसेन (Janssen) Ad26.COVID.2.S को प्रयोग सम्बन्धी अन्तरिम निर्देशिका सिफारिस जारी गरेको छ। (स्रोत: विश्व स्वास्थ्य संगठन)

<https://www.who.int/publications/m/item/roadmap-for-evaluation-of-janssen-ad26-covid-19-s-vaccine-against-covid-19>

कोभिड-१९ र प्राकृतिक प्रकोप

- ❖ गत आइतबारबाट देशका विभिन्न भागमा अविरल वर्षा र त्यसका कारणले निम्त्याएको बाढी, पहिरो र डुबानका कारण डेढ दर्जनभन्दा बढी जिल्ला प्रभावित भएका छन्। उक्त प्रकोपमा परी हालसम्म १७ जनाको मृत्यु भइसकेको, २२ जना बेपत्ता र ११ जना घाइते भएका छन्। सबैभन्दा बढी भौतिक क्षति सिन्धुपाल्चोक र मनाङमा भएको गृह मन्त्रालयले जनाएको छ। लुम्बिनी प्रदेशका पाल्पा, अर्घाखाँची, प्यूठान जिल्लामा पनि प्रकोपको कारण जनधनको क्षति भएको छ। (स्रोत: कान्तिपुर दैनिक आषाढ ३, अनलाईन खबर, आषाढ ५, २०७८)
- ❖ स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयले, बाढी पहिरोको जोखिम संगसंगै कोभिड-१९ संक्रमण, पानीजन्य रोगहरु, लामखुट्टेले हुने रोगहरु, जनस्वास्थ्यका समस्याहरु झनै बढ्न सक्ने हुँदा सबै जना सजक हुन अनुरोध गर्दै विज्ञप्ति प्रकाशित गरेको छ। (स्रोत: स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयको अधिकारिक फेसबुक पेज)
- ❖ स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयले “कोरोना महामारी र प्राकृतिक प्रकोप दुवै संग कसरी जुध्ने?” लगायतका जानकारी मुलक स्रोत सामग्री जारी गरेको छ। (स्रोत: स्वास्थ्य मन्त्रालय को वेबसाइट) (थप स्रोत सामग्रीका लागि: <https://www.facebook.com/HEOCMoHP>)

कोरोना महामारी यथावतै हुँदा बाढीको जोखिम विरुद्ध योजना बनाउने र तयारी गर्ने काम तनावपूर्ण हुन सक्छ। महामारी र प्राकृतिक प्रकोप दुवैसँग कसरी जुध्ने ?

वर्षा र बाढीबाटै थाहा पाउन ११५५ मा र कोभिड-१९ सम्बन्धी जानकारीका लागि १११५ वा ११३३ मा फोन गर्दा

मास्क लगाउने र सतमव भद्रसतम अतिरिक्त मास्क बोकिराख्ने

आपतकालीन अवस्थाका लागि "भद्रपद भोला" तयार गर्ने जसमा टर्न, सिङ्गी, पानी, खानेकुरा, औषधी, लुगा, महत्वपूर्ण कागजातका साथै मास्क, साबुन, स्चानिटाइजर पनि राख्ने

छिमेकी, साथीभाइ वा अरु कसैलाई सहयोग गर्ने बेला मास्क लगाउने र सतकेसतम भौतिक दूरी कायम गर्ने

परिवार वा छिमेकमा कोरोना भाइरसको उच्च जोखिममा कोही हनुहुन्छ भने कसरी सुरक्षित राख्न सकिन्छ भनेर सुनिश्चित गर्ने

प्रभावित क्षेत्रमा मद्दत गर्न जाँदै हुनुहुन्छ भने कोभिड-१९ विरुद्धको जनस्वास्थ्यका मापदण्डहरु पालना गर्ने। संक्रमितको उद्धार गर्न परे उहाँहरुलाई अलगाउ राख्ने।

कोरोना महामारीको बेला प्राकृतिक प्रकोपका कारण हुने तनाव र चिन्ताको सामना गर्न आवश्यक मद्दत माग्न नहिचकिचाउने

स्रोत: स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय

स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय
संविधान सभामा निर्वाचित
संविधान सभामा निर्वाचित

Recommendations:

- ❖ समुदाय स्तर विशेष गरी ग्रामीण क्षेत्रमा अझै पनि कोभिड-१९ को परीक्षण गर्न हिचकिचाएको पाईन्छ। कोरोना संक्रमण भएपछि समुदायमा हुने भेदभाव, संक्रमणलाई गम्भीर रुपमा नलिएको, संक्रमित भईहाले पनि घरमै बस्नु परेपछि किन चेक गराउने? र संक्रमित भएपछि खेति गर्ने समयमा काम गर्न नपाइने हो कि भन्ने डरले गर्दा ग्रामीण क्षेत्रमा कोभिड-१९ को परीक्षणको दर कम भएको र समुदाय स्तरका प्रभाव पार्ने समुहहरु जस्तै यूवा सन्जाल, जनप्रतिनिधिहरु परिचालन गरेर परीक्षण सम्बन्धी जानकारी र महत्व बुझाउनु पर्ने जस्तै:
  - हरेक पालिकामा एन्टिजेन परीक्षण गर्ने किटहरु पर्याप्त मात्रामा रहेको र यो परीक्षण नि:शुल्क गर्न पाईने
  - संक्रमितलाई समयमै पहिचान र व्यवस्थित गर्न सकियो भने, परिवारका अन्य सदस्यहरु र छिमेकीहरुलाई संक्रमित हुन बाट बचाउन सकिने

स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय
लुम्बिनी प्रदेश

- पोस्ट कोभिड समस्याहरू सामान्यदेखि जटिल हुन सक्छन्। यदि सामान्य लक्षण देखिएमा नजिकको स्वास्थ्य संस्थामा गई परामर्श लिने वा अस्पतालहरूले सञ्चालन गरेको टेलीमेडिसिन सेवा लिने र जटिल समस्या देखा परेमा चिकित्सकहरूको परामर्श लिनु पर्दछ भनेर समुदाय स्तरमा जानकारी गराउने।
- बाढी, पहिरो जस्ता प्राकृतिक प्रकोपमा एक अर्कालाई सहयोग गर्नु पर्ने हुन्छ र सहयोग गर्ने क्रममा कोभिड-१९ को जोखिमलाई ख्याल राख्दै जनस्वास्थ्यका मापदण्डहरू: भौतिक दुरी कायम राख्ने, मास्कको उचित प्रयोग गर्ने र बेला बेलामा साबुन पानीले हात धुने जस्ता जानकारी मूलक सन्देशहरू प्रभावित क्षेत्रहरूमा विभिन्न मध्यमबाट प्रसारण गर्ने।

अनुसूची : १ सम्पर्क गरिएका पत्रकारहरूको नामावली

क्र. सं.	नाम	आबद्ध सञ्चार माध्यम	जिल्ला	सम्पर्क न.
१	संजु पौडेल	कान्तिपुर दैनिक,	रुपन्देही	९८४७२६६५४४
२	डी आर बन्जाडे	हेल्थ आवाज	रुपन्देही	९८४७०६७३४२

थप जानकारीका लागि सम्पर्क

डा. पुष्पराज पौडेल

प्रवक्ता एवं सूचना अधिकारी

स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश

drprpoudel@gmail.com